

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

ОДЛУКА
О ГРУПНОМ ИЗУЗЕЊУ СПОРАЗУМА О ОСИГУРАЊУ

Сарајево
Децембар, 2005. године

На основу члана 7. став (1) тачка е) и члана 25. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији («Службени гласник БиХ», број 48/05), Конкурвенцијски савјет на сједници одржаној дана децембра 2005. године је донио

О Д Л У К У

О ГРУПНОМ ИЗУЗЕЋУ СПОРАЗУМА О ОСИГУРАЊУ

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком прописују се услови за групно изузеће споразума о осигурању, одређују се услови које споразуми морају садржавати, ограничења или услови које такви споразуми не смију садржавати, те други услови који се морају испунити за групно изузеће тих споразума од примјене одредби о забрањеним споразумима а у смислу члана 4. Закона о конкуренцији (у даљњем тексту: Закон).

Члан 2.

(Споразуми на које се примјењује групно изузеће)

- (1) Групно изузеће примјењују се на споразуме о осигурању из члана 7. став (1) тачка е) Закона, склопљене између два или више привредних субјеката који обављају послове осигурања у дјелатности осигурања, а којима се уређује:
- а) заједничко утврђивање и дистрибуција обрачуна просјечних трошкова покрића одређеног ризика из прошлости (у даљњем тексту: обрачуни), заједничко утврђивање и дистрибуција таблица смртности, те таблица које приказују учесталост болести, несрећа и инвалидитета у подручју осигурања која укључују елемент капитализације (у даљњем тексту: таблице);
 - б) заједничко провођење студија о вјероватном дејству општих спољних околности на које учесници споразума не могу утицати, а у вези са учесталашћу или бројем будућих захтјева за накнаду штете за одређени ризик или категорију ризика или у вези са исплативошћу врста улагања (у даљњем тексту: студије), односно заједничка дистрибуција резултата таквих студија;
 - ц) заједничко утврђивање и дистрибуција необавезујућих стандардних услова осигурања за директна осигурања (у даљњем тексту: стандардни услови осигурања);
 - д) заједничко утврђивање и дистрибуција необавезујућих врста или модела осигурања који приказују добит која ће се остварити од полиса осигурања које укључују елемент капитализације (у даљњем тексту: модели осигурања);
 - е) оснивање и дјеловање група привредних субјеката осигураватеља (у даљњем тексту: група суосигураватеља) или група привредних субјеката осигураватеља и реосигураватеља, (у даљњем тексту: група суреосигураватеља) у циљу заједничког покрића одређених категорија ризика путем заједничког осигурања или реосигурања;
 - ф) утврђивање, признавање и дистрибуција техничких спецификација, норми или правила поступања за оне врсте сигурносних уређаја за које на релевантном тржишту не постоје техничке спецификације, класификацијски системи, норме, поступци или правила поступања, те поступци оцјене и одобравања усклађености сигурносних уређаја са техничким спецификацијама, нормама или правилима поступања (у даљњем тексту: оцјена усклађености сигурносних уређаја),
 - г) утврђивање, признавање и дистрибуција техничких спецификација, норми или правила поступања у вези са уградњом и одржавањем сигурносних уређаја, те поступак оцјене и сертификација привредних субјеката који уграђују или одржавају сигурносне уређаје који

су усклађени са техничким спецификацијама, нормама или правилима поступања (у даљњем тексту: оцјена и сертификација привредних субјеката).

- (2) Под стандардним условима осигурања из става (1) тачка ц) овог члана сматрају се све одредбе које су садржане у моделу осигурања или референтним полисама осигурања које су заједно припремили осигураваоца, односно тијела или удружења осигураваоца.
- (3) Под групом суосигураваоца из става (1) тачка е) овог члана сматрају се удружења осигуравалаца која су сагласна да у име и за рачун свих учесника групе издају полисе осигурања за одређене категорије ризика, или који повјеравају издавање и управљање полисама осигурања за одређене категорије ризика у њихово име и за њихов рачун једном од осигураваоца, заједничком брокеру или заједничком тијелу основаном у ту сврху.
- (4) Под групом суреосигуравалаца из става (1) тачка е) овог члана сматрају се удружења осигуравалаца уз могућност учествовања једног или више реосигуравалаца, основана са циљем узајамног реосигурања свих својих одговорности или дијела својих одговорности у вези са одређеном категоријом ризика, те у неким случајевима с циљем прихватања реосигурања исте категорије ризика у име свих учесника групе и за њихов рачун.
- (5) Под сигурносним уређајима из става (1) тачке ф) и г) ове Одлуке сматрају се сви саставни дијелови и опрема осмишљена за спречавање и смањење губитака, као и системи изграђени од таквих елемената.
- (6) Под учесницима споразума о осигурању сматрају се привредни субјекти из става (1) овог члана те њихови повезани привредни субјекти.

Члан 3.

(Споразуми на које се не примјењује групно изузеће)

Не могу бити изузети од забране на основу групног изузећа према одредбама ове Одлуке:

- а) споразуми о осигурању који не испуњавају кумулативне услове прописаним чланом 4. став (3) Закона и који нису усклађени с овом Одлуком,
- б) споразуми о осигурању уређени другим прописима у складу са одредбама члана 7. Закона.

II. УСЛОВИ КОЈЕ СПОРАЗУМ МОРА САДРЖАВАТИ I ОСТАЛИ УСЛОВИ КОЈИ СЕ МОРАЈУ ИСПУНИТИ

Члан 4.

(Заједнички обрачуни, таблице и студије)

- (1) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка а) ове Одлуке примјењује се под условом:
 - а) да се обрачуни и/или таблице заснивају на прикупљеним бројчаним подацима који су распоређени на низ година ризика и чине одређени посматрани период, а у вези са истоврсним или упоредивим ризицима те у броју довољном за статистичку обраду посматраног периода. Статистичка обрада садржи податке о броју захтјева за накнаду штете током посматраног периода, податке о броју појединачних ризика осигураних у свакој години ризика током посматраног периода, податке о укупно плаћеним износима или доспјелим обавезама у вези са захтјевима за накнаду штете поднесеним током посматраног периода, податке о укупном износу сума осигурања за сваку годину ризика током посматраног периода и друге одговарајуће податке,
 - б) да обрачуни и/или таблице садрже приказ расположиве статистике, у мјери у којој је то актуарски могуће,

- ц) да обрачуни и/или таблице не садрже елементе потенцијалних непредвиђених издатака, прихода који произлазе из резерви, административних или тржишних трошкова или фискалних или парафискалних доприноса, као нити приходе од улагања и очекиване добити.
- (2) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачке а) и б) ове Одлуке примјењује се под условом:
- а) да обрачуни, таблице, односно резултати студија не именују осигураваоце или уговараче осигурања,
 - б) да обрачуни, таблице, односно резултати студија при прикупљању и дистрибуцији, садрже изјаву да су необавезујући;
 - ц) да су обрачуни, таблице односно резултати студија, под разумним и једнаким условима, расположиви сваком осигураваоцу који исте затражи, као и осигураваоцима који не обављају дјелатност на том релевантном тржишту.

Члан 5.

(Стандардни услови и модели осигурања)

- (1) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка ц) ове Одлуке примјењује се под условом:
- а) да се стандардни услови осигурања утврђују и дистрибуирају уз изјаву да нису обавезујући, те да се изричито не препоручује њихова употреба,
 - б) да стандардни услови осигурања изричито уређују да су учесници споразума слободни понудити различите услове осигурања уговарачима осигурања, и
 - ц) да су стандардни услови осигурања доступни свакој заинтересованој страни и да се могу добити на захтјев.
- (2) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка д) ове Одлуке примјењује се под условом да се необавезујући модели осигурања утврђују и дистрибуирају искључиво у облику упутства.

Члан 6.

(Остали услови који се морају испунити)

- (1) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка е) ове Одлуке примјењује се под условом:
- а) да сваки учесник споразума има право иступања из групе суосигуравалаца и/или групе суреосигуравалаца без било каквих санкција, у иступном року од највише годину дана од дана подношења изјаве о иступању,
 - б) да правила групе суосигуравалаца и/или групе суреосигуравалаца у цијелости или дјелимично не обавезују било којег учесника групе суосигуравалаца и/или групе суреосигуравалаца на осигурање или реосигурање од било које врсте ризика коју покрива та група;
 - ц) да правила групе суосигуравалаца и/или групе суреосигуравалаца не ограничавају активности групе или њених учесника у осигуравању или реосигуравању ризика који се налазе на било којем дијелу релевантног тржишта,
 - д) да споразум не ограничава производњу и продају,
 - е) да споразум не дијели тржиште односно купце,
 - ф) да се учесници групе суреосигуравалаца не договарају о бруто премијама осигурања које зарачунавају у директном осигурању, те
 - г) да нити један учесник групе суосигуравалаца и/или групе суреосигуравалаца, односно привредних субјеката који има одлучујући утицај на утврђивање пословне политике те групе, истовремено није учесник друге групе суосигуравалаца и/или групе суреосигуравалаца која дјелује на истом релевантном тржишту, и/или да нема одлучујући утицај на утврђивање пословне политике те друге групе.

- (2) Под бруто премијом осигурања из става (1) тачка ф) овог члана и члана 11. став (1) тачка а) ове Одлуке сматра се цијена коју плаћа купац полисе осигурања.

Члан 7.
(Сигурносни уређаји)

Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачке ф) и г) ове Одлуке примјењује се под условом:

- а) да су техничке спецификације и поступци оцјене усклађености сигурносних уређаја јасни, технички оправдани и сразмјерни ефектима који се предметним сигурносним уређајем желе постићи,
- б) да су правила за оцјену и сертификацију привредних субјеката који уграђују и/или одржавају сигурносне уређаје објективна и да се не примјењују на дискриминирајући начин, те да се односе на њихова техничка и професионална знања,
- ц) да се техничке спецификације и правила утврђују и дистрибуирају уз изричиту изјаву да осигураваоци могу прихватити осигурање других сигурносних уређаја који нису усклађени са наведеним техничким спецификацијама или правилима, под условима које сами утврде,
- д) да се техничке спецификације и правила утврђују и дистрибуирају уз изричиту изјаву да осигураваоци могу прихватити осигурање других привредних субјеката који уграђују или одржавају сигурносне уређаје који нису усклађени са наведеним техничким спецификацијама или правилима, под условима које сами утврде,
- е) да се техничке спецификације и правила достављају на захтјев свакој заинтересованој страни,
- ф) да сваки попис сигурносних уређаја и сваки попис привредних субјеката који уграђују и одржавају те сигурносне уређаје, а који су усклађени са техничким спецификацијама, садржи и класификацију тих уређаја, односно привредних субјеката која се темељи на постигнутим резултатима,
- г) да захтјев за оцјеном усклађености сигурносног уређаја односно оцјеном и сертификацијом привредника може поднијети било који подносилац у било које вријеме,
- х) да оцјена усклађености из тачке г) овога става подносиоцу захтјева не намеће трошкове који су несразмјерни трошковима поступка одобравања,
- и) да сигурносни уређаји и привредни субјекти који уграђују и одржавају те сигурносне уређаје и удовољавају критеријима оцјене усклађености сигурносног уређаја односно оцјеном и сертификацијом привредног субјекта, под једнаким условима о томе добију потврду у року од шест мјесеци од дана подношења захтјева, изузев у случајевима када оправдане техничке околности захтијевају разумно дужи рок,
- ј) да је потврда о усклађености и сертификацији из тачке и) овог става издата у писменом облику,
- к) да су разлози за одбијање издавања потврде о усклађености и сертификацији из тачке и) овог става дати у писменом облику, те да им је приложена фотокопија записника проведених тестова и провјера,
- л) да су разлози за одбијање захтјева за издавањем потврде о усклађености и сертификацији из тачке и) овог става писмено образложени, и
- м) да техничке спецификације и правила примјењују за то овлаштена тијела.

Члан 8.
(Заједничко покриће одређених врста ризика, тржишни учешће и трајање групног изузећа)

- (1) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка е) ове Одлуке примјењиваће се на нове групе суосигуравалаца и нове групе суреосигуравалаца које буду основане након дана ступања на снагу ове Одлуке само у сврху покрића нових ризика у периоду од три године од дана када су те групе основане, независно о висини њиховог тржишног учешћа.

- (2) Гупно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка е) ове Одлуке примјењује се на групе суосигуравалаца и групе суреосигуравалаца које нису обухваћене ставом (1) овог члана за све вријеме примјене ове Одлуке, ако полисе осигурања унутар групе издате од страна у споразуму или за рачун страна у споразуму, на било којем тржишту обухваћеном тим споразумом, не чине:
- а) више од 20% учешћа на релевантном тржишту, у случају група суосигуравалаца;
 - б) више од 25% учешћа на релевантном тржишту, у случају група суреосигуравалаца.
- (3) Ако укупан тржишно учешће групе суосигуравалаца из става (2) тачка а) овог члана у тренутку склапања споразума није већи од двадесет посто (20%), а накнадно се повећа изнад тог износа, не више од двадесет два посто (22%), групно изузеће ће се наставити примјењивати током периода од двије узастопне календарске године које слиједе годину у којој је први пут повећан износ укупног тржишног учешћа групе суосигуравалаца изнад двадесет посто (20%).
- (4) Ако укупан тржишно учешће групе суосигуравалаца из става (2) тачка а) овог члана у тренутку склапања споразума није већи од двадесет посто (20%), али се накнадно повећа на више од двадесетдва посто (22%), групно изузеће ће се наставити примјењивати у периоду од једне календарске године која слиједи годину у којој је први пут повећан износ укупног тржишног учешћа групе суосигуравалаца изнад двадесет два посто (22%).
- (5) Изузеће у смислу става (3) и (4) овог члана не може се кумулирати у сврху продужења временског периода изузећа на више од двије календарске године.
- (6) Ако укупан тржишно учешћа групе суреосигуравалаца из става (2) тачка б) овог члана у тренутку склапања споразума није већи од двадесет пет посто (25%) али се накнадно повећа изнад тог износа, не више од двадесет седам посто (27%), групно изузеће наставиће се примјењивати током периода од двије узастопне календарске године које слиједе годину у којој је први пут повећан износ укупног тржишног учешћа групе суреосигуравалаца изнад двадесет пет посто (25%).
- (7) Ако укупан тржишно учешћа групе суреосигуравалаца из става (2) тачка б) овог члана у тренутку склапања споразума није већи од двадесет пет посто (25%) али се накнадно повећа на више од двадесет седам посто (27%), групно изузеће наставит ће се примјењивати у периоду од једне календарске године која слиједи годину у којој је први пут повећан износ укупног тржишног удјела групе суреосигуравалаца изнад двадесетседам посто (27%).
- (8) Изузеће у смислу става (6) и (7) овог члана не може се кумулирати у сврху продужења временског периода изузећа на више од двије календарске године.
- (9) Под новим ризиком из става (1) овог члана сматра се ризик који прије није постојао и чије се покриће осигурањем може остварити само уз услов издавања нове полисе осигурања. Допуна, побољшање или замјена постојеће полисе осигурања не сматра се новим ризиком.

Члан 9.

(Обрачун тржишног учешћа)

- (1) Тржишни учешће страна у споразуму о осигурању из члана 8. став (2) ове Одлуке обрачунава се на основу података о бруто приходу од полиса осигурања. Ако подаци о бруто приходу нису доступни, у сврху одређивања тржишног учешћа страна у споразуму могу се примјенити процјене засноване на другим поузданим тржишним подацима, укључујући вриједност осигурања покривеног полисама осигурања или вриједност осигураног ризика.

- (2) Тржишни удио из става (1) овог члана обрачунава се на основу података који се односе на календарску годину која је претходила склапању споразума.
- (3) У тржишни удио из става (1) овог члана додаје се и тржишно учешће повезаних привредних субјеката са странама у споразуму остварен на начин утврђен ставовима (1) и (2) овог члана.

III. ОГРАНИЧЕЊА ОДНОСНО УСЛОВИ КОЈЕ СПОРАЗУМИ НЕ СМІЈУ САДРЖАВАТИ

Члан 10.

(Посебни услови које споразуми не смију садржавати)

Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. ове Одлуке неће се примјењивати када се страна у споразуму договоре, наметну другим привредним субјектима или обавезу друге привредне субјекте да не употребљавају обрачуне или таблице које се разликују од обрачуна или таблица утврђених у смислу члана 2. став (1) тачка а) ове Одлуке, или да не одступају од резултата студија у смислу члана 2. став (1) тачка б) ове Одлуке.

Члан 11.

(Тешка ограничења тржишне конкуренције)

- (1) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка ц) ове Одлуке неће се примјенити у случајевима када стандардни услови осигурања садрже одредбе које:
- а) указују на било који начин на висину бруто премија осигурања,
 - б) садржавају износ осигурања или дијела осигурања који уговарач осигурања мора сам платити,
 - ц) намећу свеобухватно осигурање са ризицима којима значајан број уговарача осигурања није истовремено изложен,
 - д) омогућују осигураваоцу одржавање полисе осигурања на снази ако откаже дио осигурања или повећа премију осигурања иако није промијенио ризик или обим покрића ризика, односно ако осигуравалац на други начин измијени услове осигурања без изричитог пристанка уговарача осигурања, осим одредби које се односе на индексацију,
 - е) омогућују осигураваоцу да без изричитог пристанка уговарача осигурања измијени трајање полисе осигурања,
 - ф) намећу уговарачу осигурања у подручју неживотног осигурања уговорно период које је дуже од три године,
 - г) намећу уговарачу осигурања продужење полисе осигурања на период дужи од једне године у случају уговореног аутоматског обнављања полисе осигурања,
 - х) обавезују уговарача осигурања на прихваћање обнове полисе осигурања која је била обустављена због нестанка осигураног ризика, ако уговарача осигурања поновно буде изложен истоврсном ризику,
 - и) обавезују уговарача осигурања да код истог уговарача уговара осигурање различитих ризика,
 - к) обавезују уговарача осигурања да у случају продаје предмета осигурања, стицатељу тог предмета уговорно наметне обавезу преузимања полисе осигурања,
 - л) искључују или ограничавају осигурање ризика под условом да уговарача осигурања користи сигурносне уређаје или услуге привредних субјеката који уграђују или одржавају те сигурносне уређаје, ако их у складу са релевантним спецификацијама није одобрило удружење односно удружења осигураваоца који дјелују на релевантном тржишту.
- (2) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка ц) ове Одлуке неће се примјењивати на стране у споразуму који се међусобно договоре, или који обавезу друге привредне субјекте да не примјењују услове осигурања који се разликују од стандардних услова осигурања утврђених споразумом између тих страна у споразуму.

- (3) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка ц) ове Одлуке неће се примјењивати на споразуме који искључују покриће одређених категорија ризика због посебних обиљежја уговарача осигурања. При томе се не искључује могућност осигураваоца да утврди посебне услове осигурања за одређене социјалне категорије становништва или за одређене категорије занимања.
- (4) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка д) ове Одлуке неће се примјењивати када модели садрже само одређене каматне стопе или садрже износе који указују на административне трошкове. При томе се оставља могућност да у моделима осигураваоц обрачунава износе који произлазе из законом наметнутих обавеза.
- (5) Групно изузеће за споразуме о осигурању из члана 2. став (1) тачка д) ове Одлуке неће се примјењивати на стране у споразуму који се међусобно договоре или који обавезу друге привредне субјекте да не примјењују моделе обрачуна који приказују добит од полиса осигурања која се разликују од модела утврђених споразумом између тих страна у споразуму.

IV. УКИДАЊЕ ГРУПНОГ ИЗУЗЕЋА И ПОЈЕДИНАЧНА ИЗУЗЕЋА

Члан 12.

(Услови за укидање групног изузећа)

- (1) Конкуренијски савјет може по службеној дужности, у смислу члана 7. став (4) Закона, покренути поступак оцјене усклађености с одредбама члана 4. став (3) Закона и овом Одлуком, појединог или више споразума о осигурању из члана 2. ове Одлуке, ако дејство тих споразума, самостално или кумулативно са сличним споразумима на релевантном тржишту, не испуњавају услове за изузеће.
- (2) Конкуренијски савјет може покренути поступак оцјене споразума о осигурању, у смислу става 1. овог члана, посебно у случајевима:
- а) када су студије на које се примјењује изузеће из члана 2. став (1) тачка б) ове Одлуке засноване на предпоставкама које нису оправдане;
 - б) када стандардни услови осигурања на које се примјењује изузеће из члана 2. став (1) тачка ц) ове Одлуке садрже одредбе које на штету уговарача осигурања утврђују значајну неравнотежу између права и обавеза које произлазе из уговора;
 - ц) када оснивање односно дјеловање група суосигуравалаца и/или група суреосигуравалаца на које се примјењује изузеће из члана 2. став (1) тачка е) ове Одлуке има за посљедицу подјелу релевантног тржишта и путем услова који се одређују за приступ групи, утврђивањем ризика који ће се покривати, споразумима о дијелењу ризика и уступању ризика другом реосигураваоцу, те другим средствима.
- (3) Ако Конкуренијски савјет при оцјени усклађености споразума са одредбама Закона и овом Одлуком, утврди да не постоје разлози за изузеће споразума, рјешењем ће укинути примјену групног изузећа за тај споразум.

Члан 13.

(Појединачно изузеће)

Стране у споразуму о осигурању могу поднијети Конкуренијском савјету захтјев за појединачним изузећем споразума, у складу са чланом 5. Закона, ако тај споразум није обухваћен скупним изузећем у смислу члана 3. ове Одлуке.

Члан 14.

(Искључење обавезе пријаве за учеснике споразума)

Стране у споразуму о осигурању који испуњавају услове за групно изузеће из ове Одлуке, у смислу члана 7. став (3) Закона, нису у обавези поднијети такве споразуме на оцјену Конкурентијском савјету ради појединачног изузећа.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 15.**

(1) Споразуми о осигурању из члана 2. ове Одлуке склопљени до ступања на снагу ове Одлуке морају бити усклађени са њеним одредбама до 31. децембра 2006. године.

(2) За споразуме о осигурању склопљене до ступања на снагу ове Одлуке, под условом да су усклађени са њеним одредбама у року из става (1) овог члана, тржишно учешће се, изузимајући члан 9. став (2) ове Одлуке, израчунава на основу података који се односе на календарску годину која претходи години ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 16.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објаве у »Службеном гласнику БиХ« а објавиће се у службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

К.С. број: 01-01-26-629/05

Сарајево, 30. децембар 2005. године

**Предсједница
Конкурентијског савјета**

Сена Хатибовић